

51 DISPUTATIO THEOLOGICA

2831/II
S E C V N D A

D E

PECCATO ORIGINIS.

Q V A M,

Favente Numine Trin-uno,

S V B P R Æ S I D I O

Reverendi, Clarissimi, Doctissimique Viri,

D. FRIDERICI SPANHEMII, S. S. Theol.

Doct. ejusdemq; Facultatis in Illustr. Acad. Lugd-Bat.

Professoris longè celeberrimi, Eccl. Gall.

Past. disertissimi,

Publicè defendendam suscipit

IOANNES AVDIEIEWICIVS, Lithuanus.

Ad diem 2. Aprilis, loco horisque solitis.

LUGDVNI BATAVORVM,

Ex Officinâ BONAVENTURÆ & ABRAHAMI

ELSEVIR. Academ. Typograph.

clō lo c XLVIII,

Illustrissimo, Celsissimoque Principi, ac Domino,
D. BOGUSLAW RADZIWIŁ, Duci in
Birze & Dubinki, Stucko & Kopyle. S.R. Imp.
Principi. M. D. Lithuan. Vexillifero, Pofzyr-
vienti, &c. Capitaneo, Domino ac Mæcenati
meo munificentissimo.

Non sum nescius, Illustrissime Princeps, Domine
clementissime, infelicem undiq; tenuitatem meam
incusari posse, quod ego in incude studiorum constitu-
tus, adeo audacter augustis penetibus tuis inferar.
Verumenimvero postquam seriâ estimatione reputaveris me
esse unum ex iis qui munificentissima tua dextra benignitate,
cultui divino mancipantur, haud gravatè pulvinari tuo lite-
rarium hoc patieris deponi donarium, in quo singe Tibi quot in
eo sunt dictiones, syllaba, litera ac denique apices, tot esse ora
clamantia pariterq; dicentia: Gratias referimus immortales.
Enimverò quâ verba beneficiis tuis immensis non conveniant,
tacitus ea admirari debeo, hanc ex voto animi mei repetens gra-
tulationem. Vive, vive Heros Illustrissime, & dum te Prin-
cipum omnium custos ac Praeses DEVS OPT. humanis rebus
interesse patitur, ulteriori tuae gloriae, redux in Patriam, qua
te densissimis plausibus optatissimè excipiet, felicissimè velifi-
care. Incolumitate enim tuâ, incolumitas omnium Civium
tuorum, nostrae felicitas patriae & omnium bonorum vota ab-
undè continentur. Dabam Lugd. Batav. clō lō c XLVIII.
Mense Martio.

Celsitudini Tuae omni nexu deditissimus
ac humillimus Cliens

IOHANNES AUDZIEI WICIUS,
Lithuanus.

95257

101 27011-10

DISPVATIO THEOLOGICA

SECUNDA,

DE

PECCATO ORIGINIS.

THESIS I.

Questionis *An sit peccatum originale affirmati-
vum* adstruximus hactenus *argumentis* tribus *in-
artificialibus* ex Scripturâ S. deductis, eorumque
vindicis. Reliquum est, ut telam quam orsi su-
mus, pertexamus, & argumenta quædam alia id genus &
proponamus & vindicemus. Quod quidem idè prolixius
occupandum censemus, quia vindiciæ istæ necessariæ sunt
tuendæ veritati, & glossæ & argutationibus variis Ad-
versariorum, in speciem subtilibus, abstergendis.

II.

IV. *Locus* exstat in Psalmis 14. 2, 3. & 53. 3, 4. *Omnes re-
cesserunt, simul putidi facti sunt, non est qui faciat bonum,
non est vel unus,* repetitus à Paulo Rom. 3. 9. ad evincendam
universalem omnium hominum, tam Judæorum, quàm
gentilium corruptionem. Habemus itaque his locis: 1. U-
niversalem corruptionem omnium. 2. Universalem om-
nium reatum. Ista verò dari non possunt sine originali
omnium corruptione, tum quia actualis est ex originali, ut
principiatum ex principio, & actuum ἀρχία est ab ἀρχία
habituum, tum quia actualis declinatio haudquaquam
universalis est, nec impingi potest omnibus, quippe quo-
rum multi non peccant ad similitudinem transgressionis
Adami, Rom. 5. v. 14. Adde, scopum Prophetæ, & post
ipsum Apostoli esse, ex eo totum genus humanum sine ex-
ceptione reum peragere.

D 2

III. Exc.

Exc. 1. De actualibus peccatis tantum loqui Prophetam. Id patere ex phraseologia *activâ* Apostoli, eum dicere, in corde suo non esse Deum, *corrumpere* viam suam, *facere* opus abominabile. 2. Non esse quæstionem, quid ab hominibus fiat, aut non fiat, sed quid fieri possit ab illis, aut non. Hic de priori sermonem esse, non de posteriori. 3. *Hyperbolem* ibi reperiri, non quod ne unus quidem bonum faciat, sed quia pauci admodum reperiantur qui id faciant, & respectu tantæ impiorum multitudinis propè nulli. Psaltem enim id ipsum pronuntiantem talem non fuisse, nec pios alios sui ævi. 4. Psal. 14. loqui Apostolum de peccatoribus *antonomasticè* talibus, qui dicunt in corde suo non esse Deum. 5. Psal. 14. 6. A Psalte excipi pauperes sperantes in Jehovam, & *ψλ. 7.* Israëlem salvandum & exultaturum. Sic Ps. 53. 5. Populum Dei generationem justam distingui ab improbis, *comparativè* itaque ista intelligenda esse, non *absolutè*, *indefinitè* non *universaliter*. 6. Sermone esse de hostibus Israëlis, Ps. 14. è quorum manu vindicandus erat Dei populus.

IV.

Sed nec istę argutationes intercedunt argumentationi nostrę ex locis illis. Ad 1. *Exc. Resp. 1.* Per *συγχώρησιν*, concedi à nobis, de actualibus peccatis loqui Psaltem. 2. Per *ἀρνησιν*, eum de iis tantum & *exclusivè* loqui. Hoc verò asserere est ponere τὸ ἐν δεξιῇ. 3. Probatio desumpta à phraseologia *activâ* inconsequens est, vel enim procedit *καθόλου* sive *universaliter*, vel *κατὰ μέρος*, sive *particulariter*. Si *prius*, falsa est, si *posterius*, inconsequens est, quasi verò interni actus verbis activis nunquam designentur. Illi enim æquè Deo patent ac externi, & totidem opera sunt coram Deo. 4. Adde supponi, non probari, Psaltem tantum verbis *activis* uti, adhibet enim etiam verbum *passivum*

נִאֲלָהוּ, hoc est, *putidi facti sunt*, quod ad corruptionē & aq-
 ginalem & inhærentem appositè referri potest, LXX ver-
 terunt improprie ἡ γὰρ ἀσθενία, sensu tamen salvo. Targum
 habet אֲתָרְשִׁילִי quod est *obtorpuere*, pigri redditi fuere, à
 verbo Chaldaico אֲתָרְשִׁיל in *Ithpabel*, quod est *obtorpescere*.
 Verbum נִאֲלָהוּ cæteroquin, inusitatum in *Kal*, significat
 propriè & primò putrefactionem, corruptionem corpo-
 rum ex infirmitate aliqua præcedente, quasi à נָלָה per *me-
 tathesin*, secundariò & per transumptionem, significat
 corruptionem & contaminationem animorum.

V.

Ad 2. *Exc. Resp.* 1. Per *concessionem*, sermonem esse de
 iis quæ ab hominibus fiunt, nec *indefinitè* tantum, sed
universaliter quæ fiunt ab omnibus & semper. 2. Κατὰ τὸ
 βίαιον, quia tales sunt actus externi omnium & singulo-
 rum, talis est etiam interna singulorum dispositio, à qua
 quippe fluunt actus externi, & cum motus & actus inordi-
 nati procedant *ab* omnibus inde à prima ætate, debet
 etiam dispositio inordinata esse *in* omnibus à prima
 ætate. 3. Petitur τὸ ἐν δέχῃ, aliter fieri posse ab homine
 animali, quàm ut malè agat, & actu peccet. Potentia enim
 illa benè agendi nec à priori demonstrari potest, nec à *po-
 steriiori*, contra impotentia benè agendi utroque modo
 probari potest.

VI.

Ad 3. *Exc. Resp.* 1. Peti denuò τὸ ἐν δέχῃ, reperiri ibi *hy-
 perbolen*. Illi verò locus tunc demum, ubi res aliqua no-
 toriè repugnat & *rationi*, & *sensui*, & *experientia*, si ad
sonum intelligatur & non *ad sensum*, quod hîc dari nequit,
 Obstat etiam, ne hyperbolen admittamus *emphatica*
 ista repetitio & ingeminatio cum ἄριστος & δίκαιος qua-
 dam singulari, *unumquemque* recessisse, *non esse qui faciat*
bonum, non esse justum, ne unum quidem, omnes defecisse, non

esse qui faciat, quod bonum est, non esse usque ad unum, Psal. 14. & 53. & Rom. 3. 2. Peccatur *ignoracione elenchi*, ἐνσῶσθ de Psalte & aliis id genus piis sui ævi, nec enim nobis quæstio de dispositione gratiosâ hominum regenitorum quâ talium, & quâ sequentium ductum Spiritus, hæc enim coercetur sæpe innata ista labes regenitis ipsis adhuc inhærens, ne erumpat in actus vitiosos, sed de naturali omnium dispositione. Vnde non sermo tantum de ἐκκλίσιθ vel *declinatione* omnium actuali, verùm etiam de ἀχρηστία vel *foeditate* omnium naturali, & velut habituali.

VII.

Ad 4. Exc. Resp. 1. Per *concessionem*, sermonem esse de peccatoribus *antonomasticè* talibus, qui dicunt in corde suo non esse Deum. 2. Per *negationem*, tantum & exclusivè de illis sermonem esse. Oppositum patet ex scopo Apostoli, Rom. 3. qui erat, omnes & singulos mortalium, & Judæos & Græcos, de peccato convincere, v. 9. & 23. & sic omnes in universum adigere ad necessitatem confugiendi ad Mediatorem. Haudquaquam verò vel institutum istud Apostoli, vel probatio succederet, nisi omnes & singuli mortalium verbis illis ab eo ex veteri instrumento allegatis designarentur.

VIII.

Ad 5. Exc. Resp. 1. Per *concessionem*, à Psalte excipi *pauperes in Jehovam sperantes*, *Israelem salvandum & exultaturum*, item *generationem justi*, &c. 2, Per *negationem*, id ob stare quo minus designetur universalis omnium corruptio à prima origine omnibus inhærens, quod enim aliqui sperarint in Jehovam, non habebant à bonitate generationis suæ naturalis, sed à gratia suæ regenerationis supernaturalis, ab ista demum est generatio justa, quâ talis, non ab illâ. Sic Israel salvandus talis non est ex *revertitudine naturali*,

turali, sed ex gratiâ duntaxat fœderali. Distinctio itaque sequens impiorum & pauperum ac generationis justæ non tollit naturalis omnium corruptionis identitatem, nec obstat quominus naturalem omnium corruptionem designando absolutè loquatur Psalter & universaliter.

3. Peccatur etiam *Elencho à dicto secundum quid*, vel enim corruptio originalis spectatur *quâ inharens*, vel *quâ regnans*. *Quâ inharens*, æqualis est in generatione justa æquè ac injusta, *quâ regnans* non item, quippe cui ablatum est dominium per gratiam regenerantem.

4. Petitur *τὸ ἐν δεξιῇ*, comparatè & indefinitè tantum loqui Psalter, non absolutè vel universaliter, oppositum patet.

1. Ex repetitione expressa syncategorematis universalis apud Paulum, Rom. III. 2. Ex ejus declaratione κατ' ἰσοδυναμίαν, ne unum quidem excipi.

3. Ex identitate objecti, in quod Deus respicit è cœlis, & quod malum est. At nemo mortalium est in quem non prospiciat.

4. Ex triplici absurdo consequente restrictionem istius objecti.

I. Quia actualis declinatio non dari poterat, vel videri à Deo in omnibus illis qui non erant ex fœderato Dei populo & oppositi generationi justæ. Nec enim actualiter declinaverant eorum infantes. Non entis verò non sunt accidentia.

II. Quia querela illa, omnes declinasse & pariter fœtuisset, & non esse facientem bonum, ne unum quidem, haudquaquam verificari poterat in plurimis, Gentilibus etiam, quippe quorum multi studebant civili & morali bonitati, quo ad actus multos externos. Debit itaque necessario connotari universalis corruptio latens in omnibus, adeoque naturalis, sine quâ quippe aphorismis illis divinis sua constare non poterat veritas.

III. Quia Apostoli Pauli argumentum ex istis locis, Rom. 3. inconsequens foret & falsum, si ex *indefinita* aliquorum corruptione *universalem* omnium & Judæorum & Græcorum arguisset pravitatem,

tem & reatum, & necessitatem omnibus imponeret con-
fugiendi ad thronum gratiæ divinæ per fidem in Chri-
stum. Vel igitur Apostoli argumentatio inconsequens est
& sophistica, procedens à particulari ad universale, quod
blasphemum, vel revera universalis omnium & singulo-
rum corruptio, eaque originalis & habitualis necessariò
connotatur, quum actualis haudquaquam reperitur in
omnibus.

IX.

Ad 6. *Exc. Resp.* 1. *Per concessionem*, de hostibus etiam
populi Dei *inclusivè* sermonem esse. 2. *Per negationem*,
exclusivè de illis tantum sermonem esse Psalti. Nec enim
vel phraseologia universalis Psaltis locum haberet, vel
applicatio verborum illorum, quam instituit Apostolus,
Rom. 3.

X.

V. *Locus* exstat Psal. 51. 7. *Ecce in iniquitate genitus sum,*
& in peccato concepit me Mater mea. Ubi sermo Psalti,
1. De formatione sui in peccato. 2. De iniquitate sibi à
conceptione in hærente. 3. De massâ corrupta ex quâ
fuerit natus. 4. De peccato ad quod se habebat primò
merè *passivè*, cum quo conceptus fuerit & genitus. 5. De
peccato traducto in se à parentibus suis. Quæ omninò
originalem istam hominis corruptionem non possunt
non designare, nec aliò trahi sine gravi absurditate. Hinc
non sine causâ Psalter usus fuit verbis illis emphaticis,
חילתי *genitus sum*, & חמתני *calefecit me*; ut enim חילל in *Pihel*
significat vel *transitivè*, ad partum impellere, vel *intran-*
sitivè parturire, sic חילל in *Pyhal* significat in partu vel per
partum in lucem edi. *Targum* non tantum hinc חילתי דו ex-
primit per אחילת, *genitus sum*, quod ad utrumque paren-
tem potest referri, sed emphaticè etiam verbum illud alibi
redditur Prov. 8. 25. per ארבתות quasi *in ventre gestatus fui*,
quod

quod ad matrem tantum referri potest & à LXX redditur plerumque per *ωδινυ* & *ωδινωσ'εχ'υ*. Ut verò hoc verbum de formatione corporis Davidis, vel de partu etiam, ut Job. 15. 7. & 39. 4. intelligi potest; sic & sequens intelligi debet de conceptione, dum inquit, & in peccato *υνομι* de verbo adverbium *calescit me mater mea*, hoc est, incalescendo concepit me mater mea, per *metonymiam efficientis*, quod & primam originem notat, & alludit ad calorem instrumentum potissimum conceptionis. Et calor quidem *δ'αχλωσ* hinc adscribitur matri, quia mater sola concipit foetum, & suo calore fovet, prout etiam verbum istud eodem adhibetur sensu Gen. 30. 38. 39. 41. Ascendit itaque David à consideratione peccati actualis à se admissi ad originem totius suæ corruptionis, & ostendit, inde ab utero se corruptum esse & peccato obnoxium. Quod sanctorum proprium est, & ad originem malorum ascendere, & peccata sua non extenuare, sed exaggerare. Ex hoc itaque loco & Patrum plurimi, & interpretes propemodum omnes, & merito quidem, peccatum originis arcessunt.

XI.

Exc. Nullam hinc originalis peccati designationem reperiri. 1. Verba Davidis intelligi debere non de *conceptione substantia* vel naturæ Davidis, sed de *conceptione sui peccati*, quod vel Diabolus vel cor suum, vel concupiscentia sua sibi æstum & calorem illum peccandi indiderint tunc cum in peccatum illud incidit. Idem adscribi concupiscentiæ pravæ, Jac. 1. 14. 15. 2. Davidem non loqui de peccato suo originali, sed de peccato actuali vel parentum suorum communiter, vel præcipuè matris suæ singulariter. 3. Posito etiam, non concessio, Davidem de seipso & sua conceptione loqui, id peculiare esse Davidi, nec à particulari, minus singulari, universalem dari posse illationem. 4. Immò ne actuale quidem Davidis peccatum

E inde

inde inferri posse, minus originale, posse enim aliquem in iniquitate concipi, qui tamen ob id non fit iniquus; prout potest aliquis in cœcitate concipi, quamvis ipse haudquaquam sit cœcus. 5. Verba Davidis vel *proprie* sumi vel *figuratè*. Si *proprie*, nullo jure ad omnes referri quod sibi soli tribuit David. Si *figuratè*, theologiam symboli- cam non esse argumentativam, & peccatum originale hinc concludi non posse. 6. Hoc ipso loco peccatum ori- ginale confutari, non adstrui, nec enim ascendere Davi- dem altius ad peccatum Adami, à quo derivetur origina- lis ista corruptio, sed hæere tantum in peccato proximo- rum parentum, matris suæ vel inprimis. Si verò origina- lem illam corruptionem designare voluisset, eum ascen- surum fuisse ad peccatum usque Adami. 7. Isto loquendi genere Scripturam tantum uti ad majorem malitiæ hu- manæ exaggerationem, cui ita sit immersus, ut illi quasi innata videatur. Locutiones similes haberi Psal. 58. 4. El. 48. 2. 8. & 49. 1. & Ioh. 9. 34. nec tamen ex istis locis posse inferri, peccata id genus ab utero à talibus patrata fuisse. 8. Jobum contrarium profiteri Davidi cap. 31. 18. *Ab infantia mea crevit mecum miseratio, & de utero matris mea egressa est mecum.* Immò verba ista à quibusdam sic legi, & *ab utero matris deduxi eam, scil. viduam.* Id verò sine *hyperbole* intelligi non posse, nisi originalem quan- dam miserationem, & benignitatem erga viduas hinc placeat exculpere. Sic Davidem etiam loqui de bono actu, fiducia nimirum suâ quam in Deo reposuerit ab ute- ro, Psal. 22. 10, 11. 9. Verba etiam Davidis controversa ita posse accipi, ut is proclivitatem potius ad peccandum quam ipsum peccatum suum exaggeret, & sic eum gravi- tatem facti sui aliquo modo minuere & excusare, cum plerumque tanta sit hominum ad scelera proclivitas, ut in illis concepti, natiq; esse videantur. Quæ exceptio- nes

nes pleræque sunt *Volckelii Sociniani lib. v. de verâ, ut loquitur, Religione cap. xviii.*

XII.

Subtilia ista in speciem videri possunt, solida censeri non debent. Paucis itaque & discutienda sunt, & vindicanda. Ad 1. *Exc. Resp. 1.* Peccati *παρεσχημα* loci, & poni *τὸ ἐν δεξιῇ*. Nec enim verba Davidis ullis fiduculis detorqueri possunt ad *conceptionem peccati* Davidis, sed necessariò referri debent ad *conceptionem substantiæ vel naturæ ipsius peccantis*. Ecce in iniquitate formatus vel genitus sum, & in peccato concepit me mater mea. Quî hæc verba glossemati isti de conceptione peccati aptari possunt, vel glossema istud verbis Davidis? Ineptè itaque & contortè planè quod de *subjecto* ipso dicitur, refertur ad *actum subjecti*. Et obvium cuivis *τὸ ἰδιὸν passivum* esse, & nonnisi ad ipsum Davidem, æquè ac comma posterius posse referri. An etiam loquitur David de matre sui peccati, an non verò potius de matre sua? 2. Adde falsum supponi, hominem posse dici gigni à Diabolo, quando peccatum aliquod grave admittit: tentari quidem potest à Diabolo, seduci, pellici, sed non cogi nec adigi ad peccandum, minus generari. 3. Gratis dici, per matrem Diabolum intelligi, quod & absurdum & inauditum in tota Scriptura. Patris quidem h. e. auctoris peccati nomenclatione designatur, & illi ejus filii dicuntur qui peccant quâ peccant. Joh. 8. 44. Matris verò nomen haudquam illi tribuitur ullo loco. 4. Gratis etiam & ineptè dicitur, hominem à corde suo gigni, vel cor hominis esse matrem ipsius. 5. Nec sanius est glossema de *concupiscentiâ*, quippe quæ est vel *facultas*, vel *habitus*, vel *actus* consequens subjectum, non antecedens. Et quî homo posset dici genitus à concupiscentia sua, & concupiscentia dici mater ipsius? 6. Peccatur *elencho* *τὸ ἐλεγχθῆναι*: Jacobus

adscribit concupiscentiæ præ partum peccati. Ergo David eam intellexit per matrem suam. Aliud enim, concupiscentiam matrem dici peccati, aliud, dici matrem peccantis. De priori agit Jacobus, de posteriori Pfaltes. 7. κατὰ τὸ βίαιον, de eadem corruptione inhærente loquitur Jacobus de qua David, ergo illa in homine datur, quia enim homo gignitur in iniquitate, & à matre concipitur in peccato, prava ista cupiditas, illum ad malum pelliciens illi inhæret inde ab utero.

XIII.

Ad 2. Exc. Resp. I. Per confessionem, demus vel utrumque Davidis parentem, vel matrem saltem Davidis, peccasse in generatione & conceptione ejus, prout licitis etiam actibus peccata sunt adnata, ob humanam infirmitatem, an ob id sequitur Davidi peccatum non adhæsisse ab utero? 2. Per negationem, hic Psalti de peccato parentum suorum, & non de propria potius corruptione, quam habuerit inde ab origine, sermonem esse. I. Quia David confessionem de suo peccato hic edit, non de peccato alieno. II. Quia periret ἀλλολεξία verborum, & absurdè hîc David peccatum commemoraret parentum se generantium, in sui generatione & conceptione admissum. III. Quia David ex legitimo conjugio natus fuit, adeoque & generatio & conceptio ejus legitima fuêre, utut iis ἡθίμα quoddam vel ἀτάξια potuerit esse conjuncta. IV. Quia vel peccatum hoc parentum Davidis implicabat Davidem, vel non. Si prius, ergo ab utero peccato involvatur David, quia inde ab utero utriusq; parentis filius fuit: Si posterius, ergo absurdè ejus hîc in confessione sua meminit. IV. De illa impuritate loquitur David, à qua cupit purgari adhuc, deiniquitatibus quas vult deleri à Deo, & à quibus cupit Deum abscondere faciem suam v. 9. & 11. At ista peccata personalia erant Davidis, quorum

rum remissio ipsi erat necessaria: Haudquaquam verò loquitur de peccato parentum suorum, dubio procul jam tunc temporis extinctorum, quum David minimus natus filiorum Isai fuerit, & tamen Psalmum illum nonnisi ætate matura conscripserit, nec inde ab introductione Davidis in regnum parentum ejus occurrat mentio: quod dubio procul prætermissum non fuisset, si illi adhuc fuissent in vivis, prout Bathsebae matris Salomonis mentio extat, & honoris ipsi habiti à Salomone. Nec minus parentibus suis detulisset Davidis pietas. V. An credibile etiam, Davidem hic sine causa voluisse traducere parentes suos, matrem præcipuè, ob infirmitates vel peccata in sui generatione ab iis admissa? Quin potius descendendo peccatum suum actuale meritò ascendit ad originem sui peccati, & illam etiam deslet coram Deo.

XIV.

Ad 3. *Exc. Resp.* 1. Non gratis concedi, sed concedendum omnino esse, Davidem de se & conceptione sui in peccato loqui. 2. Κατὰ τὸ βίαιον, eo ipso quo de Davide hoc conceditur, conceditur illum in originali peccato conceptum esse, adeoque revera illud in ipso fuisse. 3. Petitur τὸ ἐν δέχῃ, id peculiare fuisse Davidi, non commune esse omnibus. Nec enim causa ulla dari potest, cur hoc illi peculiare fuerit, nec enim alia fuit Davidis generatio, vel conceptio, quàm est hominum aliorum. Et tanto minus hoc debuisset dici à Davide de seipso, quia ex legitimo conjugio, & à parentibus quidem piis, ut patet ex historia Isai, fuerat progenitus. Quin potius, dum David sui peccati meminit coram Deo, ad communem sibi cum omnibus aliis miseriam ascendit, & in sua persona coram Deo suo ob miseriam humani generis conditionem lamentatur, ne dissimulare ulla ratione videatur suam corruptionem.

XV.

Ad 4. *Exc. Resp.* 1. *Per concessionem*, ibi sermonem non esse de actuali Davidis peccato. 2. *Per negationem*, sermonem non esse de peccato ejus originali. 3. Petitur τὸ ἐν δεξιῇ, immò implicatur *contradictio in adjecto*, & statuitur *oppositum in appposito*, aliquem in iniquitate formari, gigni, concipi, & tamen non esse iniquum. 4. Peccari *Elencho τῷ ὁμοίῳ τὸ ἐπιπυλῶν*, & *parium*, alia enim ratio cæcitatæ quæ est ἀτύχημα, alia peccati, quod est ἀδίκημα: illa personalis esse potest, istud hîc non item, quippe quod speciei esse, & à causâ communi vel universali, demonstratum dabitur. Ut itaque transeunt principia & ἐσιώδη & ἐπισσιώδη, & *constitutiva* & *consecutiva* naturæ specificæ à parentibus in sobolem, interdum etiam accidentia individualia tum *physica*, ob temperamentum ejusdem, ex *ιδιοσυγκρασία* quadam feminis, communicationem (prout Medicorum filii morbos & *cephalicos* & *arthriticos* & *nephriticos* hæreditarios statuunt) tum *politica* v. g. jura & onera familiarum, sic transit etiam onus illud speciale peccati & reatus. Haudquaquam verò transeunt *accidentia individualia*, vel merè *personalia*, vel *acquisita*, quæ vel naturam non inficiunt, vel eam etiam inficientia unam duntaxat afficiunt personam. Alia verò peccati vel iniquitatis ratio, quæ instar lepræ à generante conciliatur generato.

XVI.

Ad 5. *Exc. Resp.* 1. Dilemma istud secundum utrumque cornu retorqueri posse, κατὰ τὸ βίαιον. Vel enim *proprie* id à Davide dicitur, vel *figuratè*. Si *proprie*, proprie datum fuit peccatum originis in Davide, & ille in corruptione originaria conceptus fuit, nec quicquam causæ est, cur idem non dicatur de aliis. Sin *figuratè*, quia meminit caloris matris, alludendo ad physicum quod fœtus à matre habet fomentum, debet aliquid analogū illi dari ratione

ratione peccati in quo eum mater velut calefecisse & concepisse dicitur. 2. Peccatur *Elencho* ἡ δὲ τὸ ἐπιμύθιον; Si propriè hoc de Davide intelligendum sit: ergo tantum de Davide intelligendum esse, quasi id quod *per appropriationem* de uno subjecto dicitur, secundum genus doctrinæ, ad aliud pertinere non possit: An ergo prædicata multa alia, quæ vel Psalmo illo à Psalte dicuntur vel alibi à Prophetis & Apostolis in sua persona efferuntur, per singularum *appropriationem*, non pertinebunt ad alios? Et hic lucta illa carnis & spiritus Paulo erit peculiaris, & boni certaminis certatio, & alia id genus.

XVII.

Ad 6. *Exc. Resp.* 1. Peccari *Elencho* ἡ δὲ τὸ ἐπιμύθιον, & *non causæ*: Quia David non ascendit altius ad peccatum Adami, originalem corruptionem ab eo haudquaquam designari. Aliud enim, loqui de ipsa corruptione originali, aliud, loqui de ejus prima origine, aliud, loqui de peccato *originante*, aliud, loqui de peccato *originato*. Satis, Davidem de isto loqui, etsi non loquatur de illo, quamvis hoc ipsum, ut *originatum*, præsupponat *originans*, & ejus participationem. 2. Adde, satis fuisse & *formaliter* describi istam corruptionem, & *originaliter* ab origine immediata, non mediata, illa erat generatio Davidis è parentibus suis peccato infectis, ista est ejusdem à primo parente derivatio.

XVIII.

Ad 7. *Exc. Resp.* 1. Supponi, non probari, Scripturam isto loquendi genere tantum uti ad majorem malitiæ humanæ exaggerationem, cui velut innata videatur, haudquaquam verò sit, quod est petere τὸ ἐν δέχῃ. 2. κατὰ τὸ βίαιον, quia Scriptura voluit isto loquendi genere uti ad majorem malitiæ humanæ exaggerationem cui immer-sus est, voluit simul designare ejus originem, Nec melius

eam designare potuit, quàm ascendendo à peccatis actualibus ad corruptionem originariam. Nec malitia ista inde ab infantili ætate daretur in omnibus omninò mortalibus sine corrupta illa origine. 3. Peccatur *Elencho parium* in locis parallelis, quæ haudquaquam parallela sunt, & peccatur fallacia plurium interrogationum, v. g. Psal. 58. 4. Aliud longè, aliquem esse *genitum in iniquitate & conceptum in peccato*, & quidem hoc dici de homine pio, ex piis parentibus in legitimo conjugio genito, aliud, improbas dici alienare se à vero & bono, & loqui mendacium inde *ab utero*. Posteriora enim actus voluntarios & personales designant, prius non item. Posterior phrasin *ἠρῆς ἐκ κοιλίας*, sanè interdum dicitur de ætate duntaxat tenera ut hoc loco, & Psal. 71. 5. 6. Sic cap. 31. 15. Job testatur, pupillum ab adolescentia secum crevisse, & se deduxisse viduam *ab utero* matris suæ, h. e. se jam à prima ætate singularem habuisse pupillorum & viduarum rationem. 4. Esai. 48. 2. nihil tale habetur, verba verò versu 8. *καὶ τὸ βίαιον* possunt retorqueri, revera Israel fuit *transgressor ab utero*, ratione istius corruptionis originalis. Et sanè Propheta vult dicere, populum istum semper & omni tempore fuisse prævaricatorem. Posito etiam hîc phrasin istam intelligi de ipsis Ecclesiæ natalibus, vel de tempore educationis Israelitarum ex Ægypto, quæ videtur velut quædam Ecclesiæ nativitas, separatio quippe plena à misturâ gentilium, de qua sermo Esai. 46. 6. Jer. 22. 21. *ab inclusiva*, ut loquuntur Scholæ, malè ducitur argumentum *ad exclusivam*. 5. Locus Esai. 49. 1. *καὶ τὸ βίαιον* etiam retorqueri potest, revera enim ibi introducitur Christus dicens, Deum Patrem manifestaturum esse extraordinariam vocationem, & officium suum, etiam tum cum esset adhuc futurus *in utero matris*, quod re ipsa adimpletum, ut legimus Matth. 1. 20. 21. & Luc. 1. 31. Adeoque

que & phrasis ab utero interdum designat statum istum primum hominis inde à prima ejus origine. 6. Joh. 9. 34. habetur verè dictum, etsi non de mente dicentium, hominem in peccatis natum esse, sed non hoc istum hominem magis spectabat, quam ipsos dicentes. Sic Deus sæpè ex ore hostium suorum educit veritatem & laudem suam ut Joh. 11. 31. Hic ipse itaque locus retorqueri potest in Adversarios. Posito etiam, non concesso, Judæos istos hoc tantum intellexisse, inde à prima ætate hominem istum malum fuisse, ex hostium Christi ore non pender rerum veritas, & illa ipsa malitia actualis præsupponeret habitualem & originalem, ut & ea quæ designantur locis aliis.

XIX.

Ad 8. Exc. Resp. 1. Ad locum Jobi 31. v. 14. responsum *thesi* superiori & ostensum, à particulari ad universale non procedere consequentiam, & peccari *Elencho* τὸ εἰς τὸ ἐπιμύθιον. Hac phrasi apud Jobum non designatur originalis miseratio, ergo alibi non docetur originalis corruptio phrasibus similibus, immò ne alio quidem loquendi genere, quale adhibetur Ps. 51. 7. nec enim eodem utitur Psalter loco à nobis citato. 2. Locus ex Psal. 22. 10. 11. κατὰ τὸ βίαιον potest retorqueri revera enim Psalter ibi deprædicat Dei erga se providentiam & gratiam, qui se eduxerit ex utero, & curam sui gesserit inde ab uberibus matris suæ, Deum etiam Deum suum fuisse inde ab utero, non ratione actualis vel cognitionis, vel fiduciæ Davidis in ipsum, sed ratione actualis protectionis & curæ Dei erga se. Peccatur itaque παραρρηνεία istius loci. Nec ulla hyperboles hâc vel causa, vel necessitas.

XX.

Ad 9. Exc. Resp. 1. Κατὰ τὸ βίαιον, posito, Davidem loqui de proclivitate sua ad peccandum inde à sui formatione;

Ergo

95257

Ergo dabitur vitiositas naturalis in Davide inde ab illo tempore. Ipsa enim ad peccandum proclivitas peccatum est, & velut habituale quid, ex quo actualia omnia promanant. Et hæc vera est peccati Davidici exaggeratio. 2. Supponitur falsum, Davidem peccatum suum sic voluisse minuere coram Deo; immò id potius exaggeratum voluit. Et sanè piorum haudquaquam est, peccata sua minuere vel excusare coram Deo, sed exaggerare potius. Hinc etiam Davidi peccata sua exaggeranti obtigit misericordia, Sauli ea minuenti haudquaquam obtigit. 3. Exaggeratio vel imminutio peccatorum peti debet à veris fundamentis, non à falsis, adeoque dum David se in iniquitate genitum, in peccato conceptum dicit, verum id esse debet, non videri tantum. Et ista quidem sufficere possunt glossematibus *Volckelii* abstergendis, & loco isti vindicando, revera Davidem docere originale suo exemplo & in sua persona peccatum, ὅπερ ἐδὴ δέξασαι.

Argumenta reliqua reservanda ad Exercitationem sequentem.

ΕΠΙΜΕΤΡΑ MISCELLA.

I.

Immensitas Dei essentialis est, non virtualis tantum.

II.

Judicium controversiarum ultimum, nec Ecclesie est in thesi, nec Romanae in hypothesis.

III.

Authoritas S. Scripturae firmiter probatur argumentis artificialibus, quam inartificialibus.

IV. Et

IV.

*Et transubstantionis dogma, & sacrificii propitiatorii
ei superstructi assertio, falsa est.*

V.

*Ecclesiarum Reformatarum doctrina antiquissima est, nec
à Calvino demum, vel à Reformatione Ecclesia ar-
cessenda.*

VI.

*Sanctificatio nostra hac in vita imperfecta est, justificatio
perfecta.*

F I N I S.

